

10 вер. 2024

У російських Чебоксарах атаковано завод з виробництва деталей для «Шахедів» і «Калібри»

10 вер. 2024

Збито/подаровано 181 російський БПЛА

10 вер. 2024

Оперативна інформація щодо російського вторгнення станом на 08:00 10.06.2024

10 вер. 2024

Генеральний штаб ЗСУ інформує про втрати ворога на 10.06.26

10 вер. 2024

США та Франція обмінялися ядерними ударами

10 вер. 2024

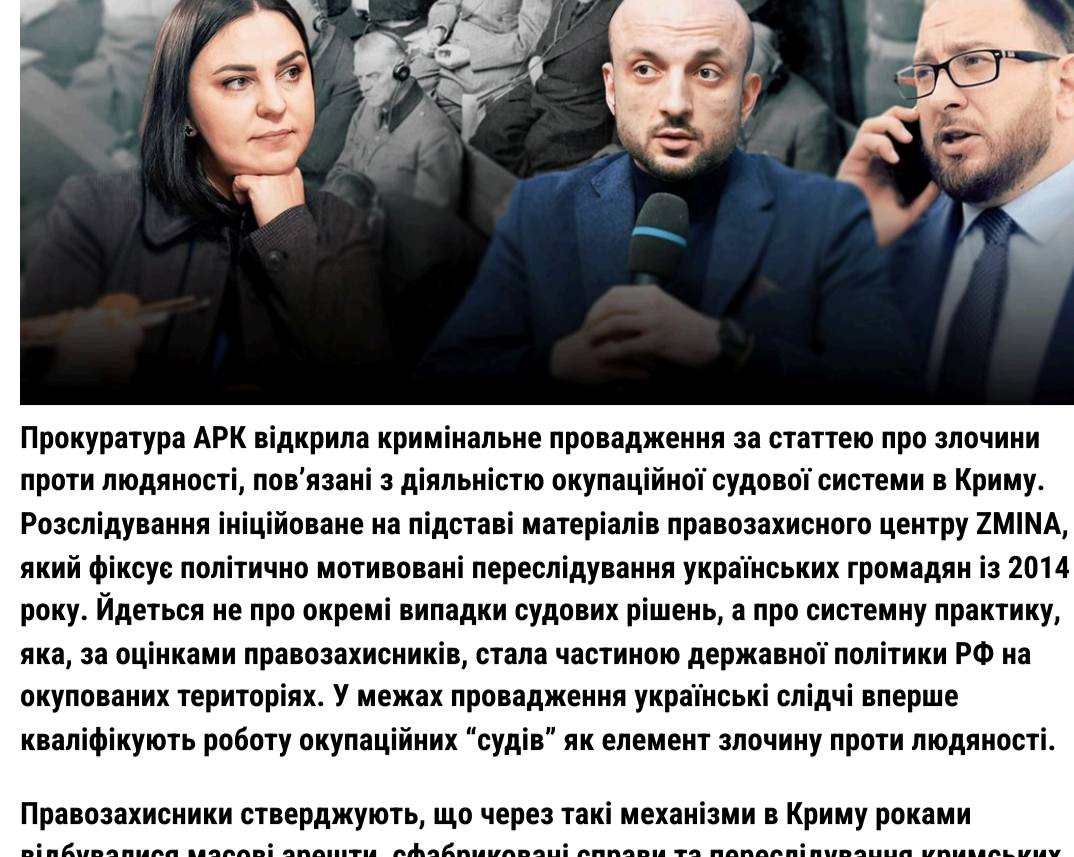
За «заскадки» з психотропами та перевезення майже 7 тс РПВ жителів Вінниці засуджено до 8 років ув'язнення

10 вер. 2024

РЕКЛАМА

Як Україна притягатиме до відповідальності окупаційних суддів: Від воєнних злочинів до злочинів проти людяності

Published 10 червня 2024

Прокуратура АРК відкриває кримінальне провадження за статтю про злочин проти людяності, пов'язані з діяльністю окупаційної судової системи в Криму. Розслідування ініційовані на підставі матеріалів правосудної системи ZMINA, який фіксує політично мотивовані переслідування українських громадян із 2014 року. Йдеться не про окремі випадки судових рішень, а про систему притиску, яка, за оцінками правозахисників, стала частиною державної політики РФ на окупованих територіях. У межах провадження українські слідчі вперше кваліфікують роботу окупаційних "судів" як елемент злочину проти людяності.

Правозахисники стверджують, що через такі механізми в Криму роками відбувалися масові арешти, сфабриковані справи та переслідування кримських татар і проукраїнських активістів. За оцінками Центру прав людини ZMINA, Росія 2022 року йдеться вже про тисячі кримінальних проваджень, розглянутих у Росії та на окупованих територіях. На цьому тлі прокуратура також розслідує конкретні епізоди, зокрема справи політичних в'язнів, які стали символами репресивної системи, званачею **Сусілля Крим**.

“Розслідувати всю піраміду – як вона працює”

Кримінальне провадження за статтю 442.1 Кримінального кодексу України “злочини проти людяності” – це перший випадок, у якому на рівні обласної прокуратури репресивну роботу окупаційної судової системи намагаються розглядати не лише як окремі воєнні злочини, а як частину масштабної та системної політики переслідування населення. Підставою стала заява Центру прав людини ZMINA, який роками документає політично мотивовані переслідування українських громадян в окупованому Криму. Йдеться про системне позбавлення права на справедливий суд – через вирок, ухвалений окупаційними “судами”, сфабриковані кримінальні справи та переслідування цивільних за проукраїнську позицію.

Голова правління Центру прав людини ZMINA Тетяна Печончик каже – правосуддисти повалили фактично всю систему практично одразу після окупації Криму. Спочатку вилоси про десятки політв'язнів, але з роками масштаби переслідувань лише зростає.

“Ми працюємо з прокуратурою Криму з 2016 року, тобто вже 10 років надаємо матеріали, докази, свідчення щодо різноманітних порушень прав людини на території окупованого Криму. Працюючи в Криму з 2014 року та документуючи велику кількість політично мотивованих переслідувань, ми спостерігали, як драматично зростає кількість таких справ. Спочатку це були десятки справ, коли ми знали окремі імена, ініціали, ініціали та адвокатів, в згодом – сотні і значно більше”, – говорить Печончик.

Голова правління Центру прав людини ZMINA Тетяна Печончик. Сусілля Крим За словами Печончик, уже в перші роки після окупації стало зрозуміло, що політично мотивовані процеси в Криму не мають нічого спільного із справедливим судом. Росія масово інкримінувала українцям і кримським татарам “тероризм”, “екстремізм” і “диверсії”, а самі справи завершувалися багаточисними вирокками.

Щоб довести системність цих порушень, правозахисники почали регулярно мониторити засідання окупаційних судів

“Після того, як кримські монітори відвідали декілька сотень судових засідань у дев'яти політично мотивованих справах, ми підготували дослідження щодо порушення стандартів права на справедливий суд у Криму. У ньому показали, що там фактично неможливо забезпечити справедливий розгляд і політично мотивовані справи проти українців і кримських татар. Порушуються всі ключові стандарти – незалежність суду, неупередженість, рівність сторін, презумпція невинуватості та публічність процесу”, – каже Печончик.

Після початку повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році ситуація, за її словами, лише погіршилася: процеси стали ще більш закритими, а кількість переслідувань зростає. ZMINA провела **нове дослідження**, яке охопило не лише окупований Крим, а й інші окуповані території та суди РФ, де розглядалися справи українських громадян – як цивільних, так і військовополонених.

“Ми дійшли висновку, що це не тільки порушення права на справедливий суд як права людини. Це вже злочин проти людяності. І важливо, що відповідальність несутиме не лише ті, хто вимардує чи катує, а й ті, хто фабрикує справи і вимощує вироків – слідчі, прокурори та судді, а за ними – і ціла система захвату”, – пояснює голова правління ZMINA.

У дослідженні йдеться приблизно про 600 справ проти українців після 2022 року, з яких 27 були делово провадженими. Зазначений масштаб, за оцінками організації, може сягати 5–6 тисяч кримінальних проваджень проти цивільних і військовополонених українців на окупованих територіях і в Росії. Йдеться не про поодинокі вирокки, а про систему, в якій справедливий розгляд політичних справ є неможливим за визначенням.

Саме тому ZMINA звернулася до прокуратури АРК із вимогою розслідувати ці переслідування як злочини проти людяності – тобто як систему державної політики.

“Ми хотіли показати, що це не одна і не дві справи. Система побудована так, що об'єктивного судового розгляду там не може існувати в принципі”, – каже Печончик.

Вона додає, що до недавнього часу в українському законодавстві навіть не існувало окремого складу злочину “злочини проти людяності”, який з'явився після ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду.

“Восени 2024 року до Кримінального кодексу України внесли новий склад – злочини проти людяності. Це один із найважливіх міжнародних злочинів поряд із воєнними злочинами, геноцидом і злочинами агресії”, – зазначає вона.

За її словами, такі провадження для українських правоохоронців є новими, адже вимагають аналізу не окремих епізодів, а всієї системи переслідування.

“Це складна робота. Бо треба досліджувати всю піраміду – як вона працює і чому ухвалюються такі рішення. Потрібно піднятися на рівень вище й встановити тих, хто раніше не був безпосередніми виконавцями окремих злочинів”, – пояснює Печончик.

На сьогодні це перше провадження про злочини проти людяності на рівні обласної прокуратури. У ZMINA називають його “німецькою практикою”, яка має сформувати підходи до майбутніх розслідувань.

Правозахисники вже передали прокуратурі дослідження, аналітику та докази. Разом із партнерами вони також підготували **дорожню карту** документування і розслідування таких злочинів.

Кінцевою метою, каже Печончик, мають стати вирокки, які юридично зафіксують відповідальність конкретних осіб за політику переслідування цивільних у Криму.

“Якщо факт встановлений судом – це вже історичний факт, який фіксує відповідальність конкретних осіб”, – підсумовує вона.

“Треба довести політику держави”

Перший заступник керівника прокуратури АРК та міста Севастополя Віталій Секретар пояснює – до появи відповідної статті такі злочини фіксувалися переважно у співпраці з Міжнародним кримінальним судом.

“Ми орієнтувалися не лише на факт переслідування. Ми враховували також насильницьке знешчедення, катування та інші серйозні порушення. Бо механізми у Криму і на інших окупованих територіях подібні: спочатку незаконне затримання, далі катування, і вже потім – позбавлення права на справедливий суд”, – пояснює Секретар.

Віталій Секретар. Сусілля Крим Він наголошує, що ключова складність полягає у доведенні саме системної державної політики.

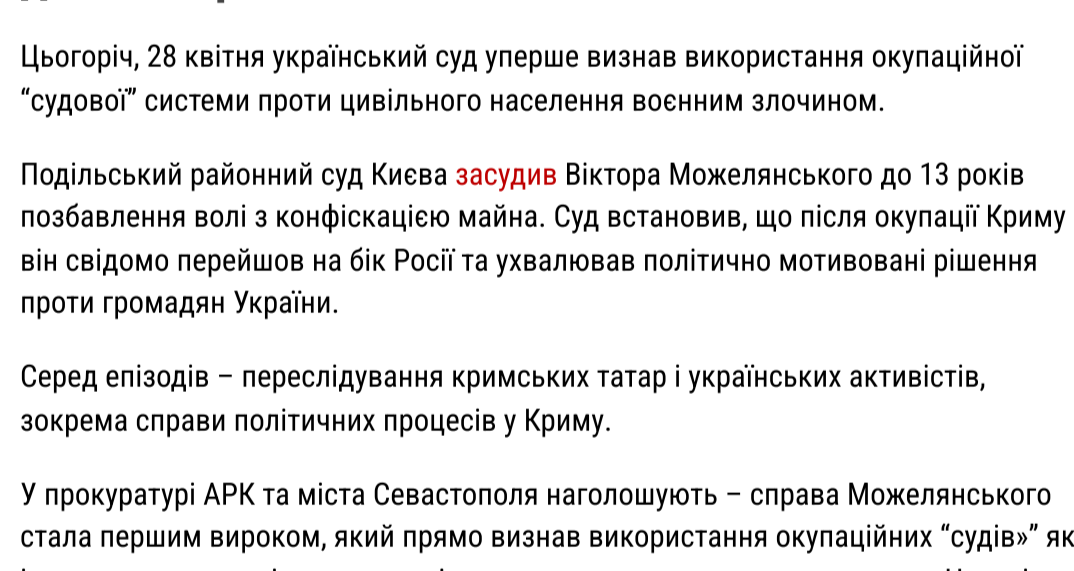
“Ми чітко ідентифікували структуру цієї державної політики, що дозволяє нам системно доводити злочинні наміри. Ми вже бачимо певну структуру того, як вона працює. Надалі відбуватиметься процес збору доказів для обґрунтування нашої позиції”, – говорить прокурор.

Він описує типовий ланцюг переслідування як єдиний процес: затримання, катування, тиск і далі – “судові” рішення окупаційної системи.

“Це один безперервний процес переслідування”, – каже він.

Прокурор також проводить паралелі з історичними процесами, зокрема з Нюрнберзьким трибуналом, де розглядали відповідальність суддів нацистської Німеччини.

“Був Justice Sack (у цій справі (США проти Йозефа Альбаттерера та інших) американський військовий трибунал судив високопосадовців міністерства юстиції Третього Рейху – ред.) у Нюрнберзі, коли судили 16 високопосадовців міністерства юстиції нацистської Німеччини, суддів та прокурорів. Їх інкримінували використання правової системи як інструменту терору, політичних репресій, а також участь у воєнних злочинах і злочинах проти людяності”, – зазначає він.

Нюрнберзький процес: обвинувачені під час зачитування обвинувального акту. У першому ряду, зліва направо: Герінг, Гесс, фон Ріббентроп, Кейтель, Розенбург, Ганс Франк. Седу внаслідок Воєнних у прокуратурі наголошують: не кожен окупаційний “суддя” автоматично є воєнним злочинцем – необхідно довести конкретні порушення міжнародного гуманітарного права.

“Ми не виключаємо з того, що будь-хто в мантії є злочинцем. Наш підхід ґрунтується на індивідуалізації відповідальності: кожен, хто забезпечив функціонування окупаційного механізму переслідування, нестиме персональну відповідальність. Ми маємо довести конкретні дії – непрофесійності про делаті провадження, що створює опортунізм за провини особи, ненадання їй необхідних прав та засобів захисту, притягнення до кримінальної відповідальності за розгляд, як не є злочинним за міжнародним гуманітарним правом, судовий розгляд за відсутності особи, відмова у доплаті судових витрат та надання нових доказів невинуватості тощо”, – пояснює Секретар.

Слідчі аналізують кожен елемент процесу, включно з роллю адвокатів і оцінкою доказів.

“Це складна інтелектуальна робота – розібрати, де саме було порушено правдо на справедливий суд. Тому, розробляючи власний унікальний алгоритм аналізу дій окупаційних суддів, ми бачимося на президентах Нюрнберга та практиці інших міжнародних трибуналів”, – каже він.

У прокуратурі також спираються на Женевські конвенції та практику ЄСПЛ як частину сучасних стандартів справедливого судочинства.

Окремо він підкреслює, що найочевиднішими є справи проти українських військовополонених, яких судять за сам факт участі у війні.

“Притягнення до кримінальної відповідальності за участь у бойових діях є сувойним порушенням статусу військовополоненого, що саме по собі вже є окремим воєнним злочинцем. Це вбурдні, абсолютно неприпустимі та злочинні обвинувачення з точки зору міжнародного гуманітарного права”, – додає він.

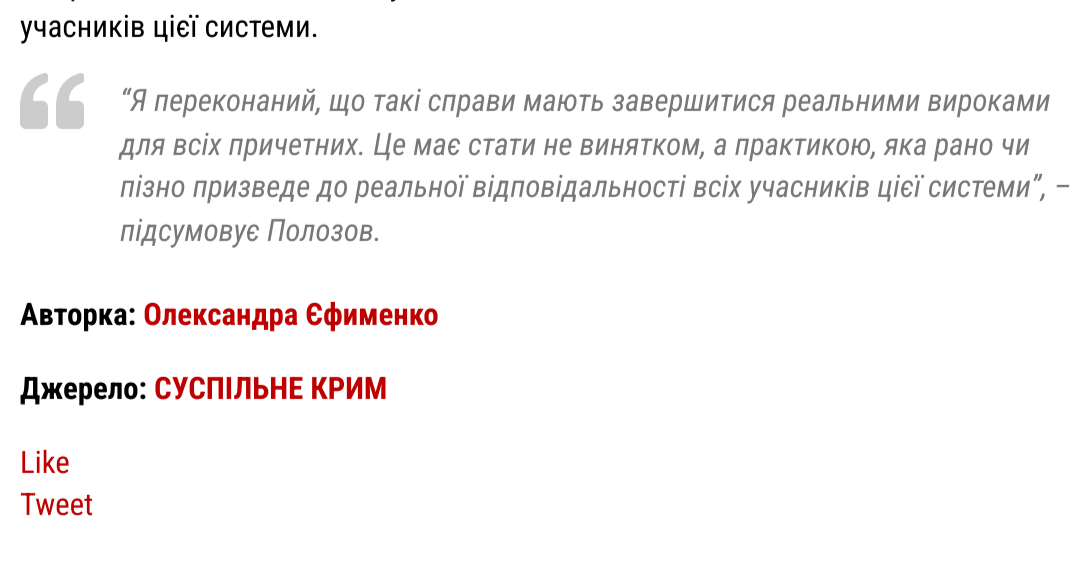
“Справи мають завершитися реальними вирокками для всіх причетних”

Цьогоріч, 28 квітня український суд уперше визнав використання окупаційної “судової” системи проти цивільного населення воєнним злочинцем.

Подільський районний суд Києва засудив Віктора Мохельняського до 13 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Суд встановив, що після окупації Криму він самодом перейшов на бік Росії та ухвалював політично мотивовані рішення проти громадян України.

Серед епізодів – переслідування кримських татар і українських активістів, зокрема справи політичних процесів у Криму.

У прокуратурі АРК та міста Севастополя наголошують – справа Мохельняського стала першим вирокком, який прямо визнав використання окупаційних “судів” як інструменту переслідування цивільного населення воєнним злочинцем. Названо у прокуратурі АРК вже ведеться 87 кримінальних проваджень щодо подібних епізодів.

Микола Полозов. Facebook/Nikolai Polozov Адвокат Микола Полозов у коментарі наголошує, що фігура Віктора Мохельняського є типовою для системи окупаційного судочинства в Криму. За його словами, це суддя, який до 2014 року працював у судовій системі України, а після окупації одним із перших перейшов на бік Росії та продовжив кар’єру вже в межах окупаційних структур.

“Віктор Мохельняський – харків’янин, призначений суддею ще у 2002 році до Київського районного суду Смірnofополя. Після окупації він прийняв російське громадянство і вже у 2014 році був призначений до окупаційного Київського районного суду Смірnofополя. Це був один із перших прикладів, коли український суддя фактично перейшов на бік російської системи й лави працювати в її інтересах”, – каже Полозов.

Він додає, що наблиз Мохельняський продовжив кар’єру в окупаційній судовій системі, поступово відійшовши керівні посади.

“У 2019 році він очолює Центральний районний суд Смірnofополя, а вже після початку повномасштабного вторгнення у 2023 році його призначають заступником голови Херсонського обласного суду на окупованій території. Тобто це не випадкова фігура, а людина, яка системно рухалася вгору в межах окупаційної судової вертикалі”, – зазначає адвокат.

За словами Полозова, його професійна діяльність неодноразово перетиналася з рішеннями Мохельняського, які впливали на права захисту та перебіг резонансних справ.

“Я вперше зіткнувся з його рішеннями ще у 2013 році у справі **Ахтема Джемилєва**, коли він ухвалив рішення про взяття під варту. Тоді це був перший українська юрисдикція, але це історія фактично стала першим перетином у моєї професійній практиці”, – згадує він.

Після 2014 року, за словами адвоката, Мохельняський уже регулярно фігурував у політично мотивованих справах у Криму, зокрема у процесах проти кримських татар та активістів.

“Його ім’я з’являлося в низці політичних справ – це і справа **Ахтема Чийгоза**, і інші процеси, де він брав участь у вигляді тримання під варту. По суті, він був частинкою тієї системи, яка масово застосовувала арешти до кримських татар і проукраїнських активістів”, – каже Полозов.

Окремо адвокат описує епізод, який безпосередньо стосувався його професійної діяльності як захисника Ільми Умерова і став одним із ключових прикладів тиску на адвокатуру.

“У справі Ільми Умерова слідчий ФСБ намагався домогтися мого допиту щодо адвокатської допомоги. Спочатку суд відмовив, оскільки це прямо суперечить закону і правам адвокатської таємниці. Але згодом саме Мохельняський дозволив ці слідчі дії. У результаті мене фактично затримали, примусово доставили на допит і намагалися отримати інформацію, яка становить адвокатську таємницю”, – розповідає він.

За словами Полозова, цей епізод став прикладом прямого втручання в роботу захисника і тиску на систему захисту в політичних справах.

“Це була спроба фактично зламати інститут адвокатської таємниці і виконати судові рішення без тиску на адвоката, який захищає політичних в’язнів. І Мохельняський у цьому процесі зіграв безпосередню роль”, – додає він.

Окремо адвокат коментує і значення вироку у справі Мохельняського, підкреслюючи його новизну для української правової системи.

“Це перший випадок, коли український суд визнав використання окупаційної судової системи як інструменту воєнного злочину проти цивільного населення. Йдеться не лише про окремі рішення, а про саму практику політично мотивованих переслідувань”, – зазначає Полозов.

Наприкінці адвокат наголошує на необхідності подальшої відповідальності для учасників цієї системи.

“Я переконаний, що такі справи мають завершитися реальними вирокками для всіх причетних. Це має стати не винятком, а практикою, яка рано чи пізно приведе до реальної відповідальності всіх учасників цієї системи”, – підсумовує Полозов.

Авторка: **Олександра Сімоенко**

Джерело: **СУСИЛЛЯ КРИМ**

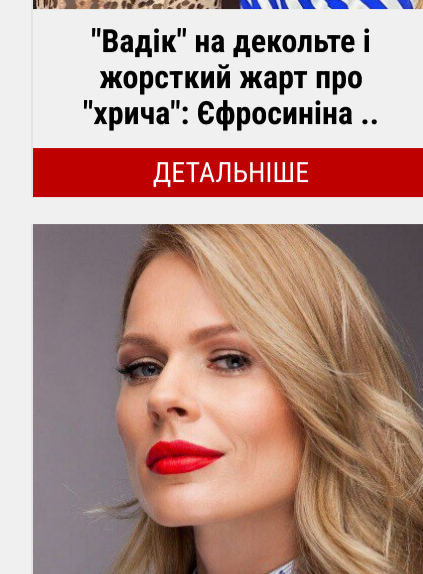
Like Tweet

У ФОКУСІ

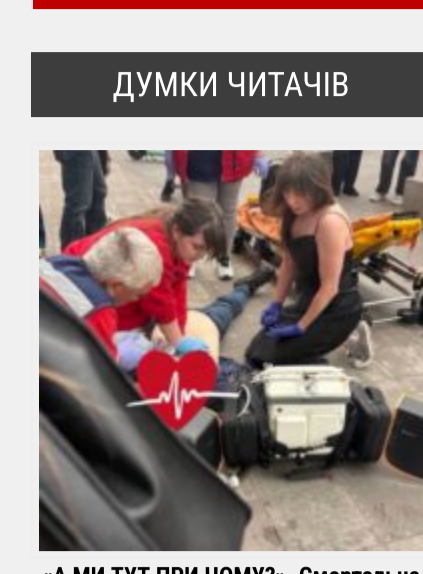

Російські загарбники переобладнали Бєлгородську колію № 17 на станцію для утримання...

ІНШІ НОВИНИ

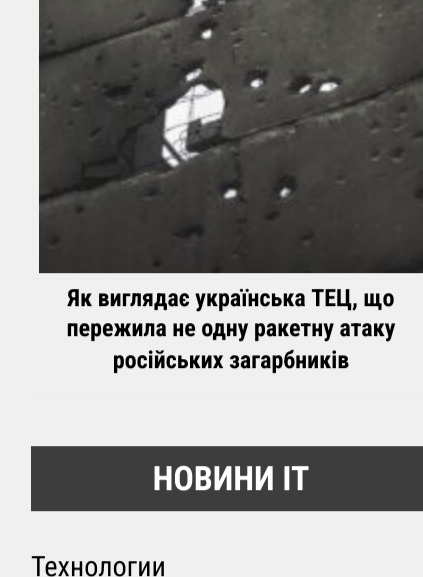

“Бадік” на долоньох і жорсткий жагт про “Хрича”. Детальніше ..

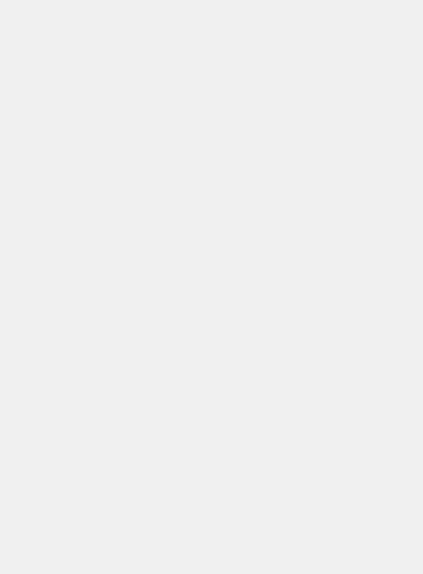
“Готовий віддати все, але не...”. Ольга Фреймут у “Детальніше”

ДУМКИ ЧИТАЧІВ

“А ми тут при чому?”. Смірnofочина відмова за іть тиску від портрету та цієї білоруської загарбницької системи

ФОТОРЕПОРТАЖ

Як виглядає українська ТТЦ, що переживає не одну ракетну атаку російських загарбників

НОВИНИ ІТ

Технології Загуму...

